

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

1 том

ОДЕСА 2022

References

1. Berezova, G. O. (1989). Khoreorafichna robota z doshkil'nyatamy. 2nd ed. Kyiv: Musical Ukraine,
2. Corkin V.P. (1983). Akrobatyka. Fizkul'tura y sport. <https://www.phantastike.com/sport/akrobatika/html/>
3. O. Plahotniuk (2010). Vykorystannya akrobatychnykh elementiv v suchasniy Khoreografiyi. Visnyk Mizhnarodnoho Slov'yans'koho universytetu : zb. nauk. prats Kharkiv: 2010. issue No. 2, Volume XIII. P. 96-101.
4. Smirnov V. G. (1986). «Mystetstvo baletmeystera», posibnyk dlya studentiv. <http://elib.nakkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1617/%D0%A1%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2>
5. Semotyuk O. (Ed.) (2011). Suchasnyy slovnyk inozemnykh sliv. Kyiv : Ranok
6. Sharykov D. I. (2010). Teoriya, istoriya ta praktyka suchasnoyi khoreografiyi: Monohrafiya. Kyiv: KyMU
7. Nikitin V., 2006 Innovatsiynyy pidkhid do profesiynoho navchannya baletmeysteriv suchasnoho tantsyu. Monohrafiya http://library.lgaki.info:404/2017/НИКИТИН%20В_Иновационный%20подход%20.pdf

Ян ЧЖЕЮЙ

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Національна музична академія України імені П.І. Чайковського
Науковий керівник Ю. Василевич
Заслужений артист України, професор
Національна музична академія України імені П.І. Чайковського*

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ШКОЛИ ГРИ НА КЛАРНЕТІ ТА САКСОФОНІ В КИТАЇ

На початку ХХ ст. в систему китайської музичної освіти проникли європейські тенденції, які стали поштовхом для активного розвитку інструментального виконання, що давало композиторам змогу писати концертні твори для конкретних колективів та сольних виконавців. Шанхай став центром музичної освіти в 20-ті роки ХХ ст. В школах впроваджували уроки музики, спочатку хорового співу, згодом – інструментального ансамблевого виконавства. Шкільні самодіяльні колективи виконували досить складні твори, що свідчить про рівень підготовки юних музикантів. Всі бажаючі мали змогу записатись в музичні гуртки та вчитись грати на обраному інструменті. Хлопчиків здебільшого приваблювали духові, багато з них стали відомими музикантами.

Більше частину шкільних ансамблів складала духові бенди, грали популярні твори, значну частину яких складала джазова музика, що розповсюдилась світом завдяки першим грамофонним платівкам.

Китайські композитори отримали можливість навчатись в європейських музичних закладах, там вони опанували класичні форми, гармонію, поліфонію та користувались цими знаннями при написанні власних творів, таким чином, поглибилась інтеграція китайської та європейської традиції – вже на рівні музичної структури. В цей період китайські композитори пишуть багато творів для дітей. В фортепіанних творах для дітей Хе Лутіна, Дін Шаньде, Лі Інхая та ін. спостерігається синтез китайської народної творчості, мелодики пісенного та танцювального фольклору та традиційних сценічних жанрів (пекінської опери). Активно розвивається музична освіта: «Третьою хвилею музичної діяльності під впливом Заходу стало створення в Китаї мережі педагогічних коледжів, музичних консерваторій, науково-дослідницьких інститутів та університетських кафедр. Створені вперше у 1920-ті роки, навчальні програми в цих закладах сьогодні включають в себе навчання гри на китайських національних інструментах (ерху, піпа, зурна, сона, ді, шен тощо) та викладання історії китайської музики. Тим не менш, студенти, які вивчають музичне мистецтво західного стилю, переважають, а курси вивчення китайської музики створені на кшталт західних методик викладання» [4].

У відкритій в 1927 році Шанхайській консерваторії вивчали оркестровку та композицію. В 30-ті роки було відкрито класи духових інструментів. Симфонічний оркестр в місті існував ще в ХІХ ст. – у 1879 році в орендованому іноземцями з різних країн кварталі був організований Шанхайський суспільний оркестр (прототип сучасного духового оркестру) з 30 музикантів, яким керував французький флейтист та диригент Жан Ремюза. Колектив виконував як національну, так і західноєвропейську музику, його виступи спочатку були адресовані іноземцям, але згодом музиканти стали давати концерти для китайського слухача.

У 1922 році був заснований Пекінський музичний інститут, очільником якого був Сяо Юмей, саме там вперше був розроблений навчальний курс гри на флейті, який і зараз користується попитом в музично-освітньому процесі. Відкриття Шанхайської консерваторії надало поштовх у розвитку виконавства на духових інструментах. Школа кларнетового та саксофонного мистецтва будувалась суто на європейських засадах, оскільки ці інструменти не мали типологічної спорідненості з жодним автентичним китайським інструментом, навіть не зважаючи на деякі спільні риси кларнета з національними духовими інструментами (Х. Фернальд вважає, що сона теж є різновидом стародавнього китайського кларнета [1, С. 356]). Кларнет був завезений в другій половині

XIX ст. і одразу набув популярності, при освітніх закладах почали створюватись кларнетові виконавські школи: «Перші передумови вивчення та використання кларнета були створені суспільно-політичною ситуацією між Китаєм і Великою Британією в середині XIX століття. Англійський офіцер Роберт Харт, який керував китайською митницею на морі, грав на кларнеті і часто проводив різні святкування чергових. Він створив перший Симфонічний оркестр західного зразка в Китаї. Учасниками першого оркестру були військові митники та студентська молодь. Му Чжицін є першим китайським кларнетистом, який навчався з музикантом цього оркестру. Він сприяв розвитку і поширенню кларнетового мистецтва в Китаї. З одного боку, завдяки своїм видатній виконавській майстерності він умів, неодноразово виступаючи в імператорському палаці, демонструвати цей іноземний музичний інструмент найвищим колам Китаю, що сприяло його популяризації» [2, С. 304–305].

В Китаї сформувалась національна виконавська школа – вийшли друком посібники та дидактичні матеріали: Чі Чжена «Нариси викладання гри на кларнеті», Дуна Децюня «Деякі питання гри та викладання кларнета в сучасній Америці», Хуана Цзясюна «Про викладання гри на кларнеті». Видатна кларнетистка Тао Чжуньсяо, яка є автором посібників «Керівництво з кларнету», «Класичні твори для кларнету», «Вчимось грати на кларнеті разом», «Гра на кларнеті та навчання», «Європейська історія музичного мистецтва», в інтерв'ю «The Clarinet» зазначила: «Змагання на Національному конкурсі кларнетистів за ініціативи Міністерства культури Китаю були дуже впливовими. Багато переможців конкурсів різних років стали опорою в кларнетового виконавського мистецтва Китаю. Що стосується конференції, ще в 1990 р. Міністерство культури Китаю визначив в Уханьській консерваторії музики провести фестиваль китайської кларнетової музики. Він став важливим рушієм за китайської духової музики. Але перше місце в становленні духової музичної традиції має Пекін, в якому відбувся Міжнародний фестиваль кларнетистів у 1998 р. Це був перший китайський фестиваль кларнетистів, і багато відомих музикантів взяли в ньому участь, в т.ч. кларнетисти світового рівня, включаючи Роберта Спрінга. Ці знамениті незабутні виступи кларнетистів надихнули любителів музики в Китаї, запалюючи їхню пристрасть до кларнетової музики» [3, С. 37].

Саксофонне виконавське мистецтво Китаю можна вважати одним з молодих, проте вже у XIX ст. він проник на територію країни та став активно використовуватись в оркестровій музиці. В середині XX ст. саксофон викладали в Чанчуні та Харбіні. В Чунчуні існувала «Школа військового оркестру», де студенти вчилися безпосередньо майстерності гри на саксофоні, оскільки в ньому грали педагоги (в основному японського походження): «Зі слів одного з вихованців школи Іня Шеншаня, в військовій музичній школі існував клас

саксофона (ім'я керівника класу не збереглося). В період японської агресії у 1935 році за підтримки японської влади на північному сході країни був заснований Вищий педагогічний інститут Сін Цзіна (пізніше він був реформований у Педагогічний університет). В Інституті функціонував Музичний духовий відділ для чоловіків з метою навчання японців гри на західних інструментах, в тому числі і на саксофоні. Незважаючи на військові дії. З 1936 по 1943 роки на музичне мистецтво приймалися і китайські студенти [6, С. 17–19].

Дослідники Лю Сіньсін та Лю Сюецін зазначають: «Велику роль в становленні саксофонного виконавства середини ХХ ст. зіграли музиканти, які суміщали роботу в оркестрі з педагогічною діяльністю. В їх числі – Чан Мейлін, гобоїст та саксофоніст. На початку 30-х рр. він жив в Харбіні та працював в Харбінському симфонічному оркестрі Адміністрації Близькосхідної завізничі. Його учень Хуан Шифу заснував “Музичне товариство Сунцзян”, а потім у 1950 році – Харбінський духовий оркестр під патронатом муніципального уряду Харбіна» [5, С. 360].

Отже, в ХХ ст. сформувалась потужна школа гри на духових інструментах, в якій кларнетові та саксофонне виконавство займає провідну роль. Саме для кларнету була створена перша концертна форма – концерт «Звуки Паміру» Ху Біцзіна у 1989 році, який є обов'язковим твором у багатьох національних конкурсах та освітніх програмах китайських музичних освітніх закладах. Перший концерт для саксофона альту був написаний Чу Ванхуа у 2013 році і сьогодні популяризується не тільки китайськими, а і відомими саксофоністами різних країн.

Література

1. Fernald H E. Ancient Chinese Musical Instrumentts as Depicted on Some of The Early Monuments in the Museum. *Museum journal*, 1926. Vol. XVII. № 4. P. 325–371.
2. Liu Yang The Making of Woodwind Art in China. *Revista Amazonia Investiga. Science Journal*. Florencia, 2020. Vol. 9. P. 301–310.
3. Shuang Zhu An Interview with Tao Chunxiao – a Chinese Clarinet Legend. *The Clarinet. Musical Journal*. Columbus, 2017. Vol. 45. № 1. P. 36–38.
4. Thrasher A. R. Lam J. S. C., Stock J. P. R., Mackerpas C., Rebollo-Sborgi F., Schimmelpenninc K. A., Jones S., Han Mei, Wu Ben, Rees Y., Trebinjak S., Lee J. C. China People's Republic of (Chin. Zhonghua renmin gonghe guo). *New Grove Dictionary of Music and Musicians*. Web. URL: <http://www.oxfordmusiconline.com/public>.

5. 刘欣欣, 刘学清. 哈尔滨西洋音乐史. 北京: 人民音乐出版社, 2002. 403 页 (Лю Сіньсін, Лю Сюецін Історія західної музики в Харбіні. Пекін : Видавництво народної музики, 2002. 403 с.).
6. 郑九欣. 近代长春萨克斯发展史: 音乐学专业硕士学位论文. 吉林: 吉林艺术学院, 2012 (Чжен Цзюсін. Історія розвитку сучасного саксофону в місті Чанчуні. Цзілінь : Академія мистецтв Цзілінь, 2012). Web. URL: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/505069796>

ГО ЦЗІЮНЬ

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

***Анотація.** Стаття стосується однієї з актуальних проблем духовного виховання сучасної молоді – формування музично-естетичної культури в контексті глобалізації та європейської інтеграції мистецької освіти України та Китаю. Розглядаються особливості музично-естетичного виховання сучасних школярів в складних умовах нового соціокультурного середовища. Визначені основні педагогічні умови, що сприяють успішному вирішенню указаної проблеми.*

***Ключові слова:** музично-естетична культура; глобалізація; європейська інтеграції освіти, сучасні школярі, нове соціокультурне середовище, учителі музичного мистецтва.*

Останні десятиліття характеризуються формуванням у світі нового соціокультурного середовища, як наслідку швидкого розвитку процесів глобалізації та європейської інтеграції. В результаті глобальних змін у світі, у тому числі в Україні та Китаї, посилюється вплив засобів масової інформації на людину, виникло необмежений доступ до музичного матеріалу різної якості, зокрема викладеного в інтернет-мережі, що надає великий та не завжди позитивний вплив на розвиток музично-естетичних почуттів особистості. Тому одним з найважливіших чинників духовного виховання сучасної молоді в найкращих традиціях європейської освіти є тенденція до своєчасного залучення школярів до справжньої музично-естетичної культури. Це завдання величезної важливості значною мірою має вирішуватися у закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО).